

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Opolu**

Opole, dnia 18 stycznia 2011 r.

**Zarząd
Energetyki Ciepłej Opolszczyzny S.A.
w Opolu**

LOP-4101-16-02/2010
P/10/049

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o *Najwyższej Izbie Kontroli*¹, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Opolu przeprowadziła w Energetyce Ciepłej Opolszczyzny S.A.² kontrolę tworzenia i utrzymywania w Ciepłowni Centralnej ECO S.A. w Opolu zapasów paliw w latach 2009-2010 (w 3 kwartałach).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym 27 grudnia 2010 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Zarządowi ECO niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność ECO S.A. w zakresie objętym kontrolą.

Powyższą ocenę uzasadniają następujące ustalenia kontroli i wynikające z nich oceny częściowe:

1. Zapasy paliw w Ciepłowni Centralnej ECO S.A. w Opolu zapewniały utrzymanie ciągłości produkcji ciepła, o którym mowa w art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. *Prawo energetyczne*³. Poziom tych zapasów odpowiadał wymogom § 2 ust. 1 pkt 1 lit. c oraz pkt 3 oraz § 3 ust. 1 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm., dalej – ustawa o NIK

² dalej – ECO S.A.

³ Dz. U. z 2006 r. Nr 89, poz. 625 ze zm.

12 lutego 2003 r. w sprawie zapasów paliw w przedsiębiorstwach energetycznych⁴, tj. ich ilość odpowiadała co najmniej trzydziestodobowemu zużyciu węgla kamiennego i dwudziestodobowemu zużyciu oleju opałowego⁵, za wyjątkiem jednego przypadku - wg stanu na 31 stycznia 2010 r. - gdy stwierdzono, że zapas węgla był o 15,9 % niższy od wymaganego. Biorąc pod uwagę średniodobowy poziom zużycia węgla, nieprawidłowość ta utrzymywała się przez nie mniej niż cztery ostatnie dni stycznia 2010 r. Powodem powyższego było niezapewnienie w styczniu 2010 r. przez ECO Logistykę Sp. z o.o.⁶ dostawy 1 500 ton węgla do Ciepłowni Centralnej w związku z niewywiązaniem się przez przewoźnika (PKP CARGO) z podjętych zobowiązań, a także zwiększone w styczniu 2010 r. o 19,4 % średniodobowe zużycie węgla w stosunku do okresów poprzednich, skutkujące obowiązkiem zapewnienia wyższych zapasów. Stwierdzono jednak, że zapas paliwa wg stanu na 1 lutego 2010 r. był już o 16,5 % wyższy od wymaganego. NIK przyjmuje wyjaśnienia zastępcy dyr. ds. organizacyjnych ECO S.A. iż nie było zagrożone bezpieczeństwo dostaw ciepła dla odbiorców, a jednocześnie odnotowuje, że w badanym okresie stan zapasów paliw w Elektrowni nie był kontrolowany przez Prezesa URE ani w trybie art. 10 ust. 2-5 Prawa energetycznego, ani też poprzez zbieranie informacji w trybie art. 28 ww. ustawy.

2. ECO S.A. zapewniła dostawy węgla kamiennego do Ciepłowni Centralnej o jakości dostosowanej do parametrów technologicznych kotłów. W umowach z dostawcami węgla prawidłowo określono obowiązek dostaw węgla o granicznych parametrach wartości opałowej, zawartości siarki i popiołu, a tym samym gwarantujących optymalną pracę posiadanych kotłów. Umowy na dostawy węgla dla Ciepłowni Centralnej zawarte przez ECO S.A. do końca 2009 r. bezpośrednio z producentami i dostawcami węgla – w ocenie NIK - właściwie zabezpieczały interesy ECO S.A., w tym zapewniały możliwość dochodzenia ewentualnych roszczeń z tytułu opóźnień w realizacji dostaw lub z tytułu dostaw węgla o parametrach jakościowych niższych od granicznych ustalonych w umowach. Natomiast umowa zawarta z ECO Logistyka Sp. z o.o. takich zapisów już nie zawierała, a odsyłała w tym zakresie do przepisów Kodeksu Cywilnego. W wyjaśnieniu przyczyn odstąpienia od roszczeń w sytuacji niezapewnienia dostaw w styczniu 2010 r. (opisanej w pkt 1) dyrektor ds. operacyjnych wskazał brak skutków tej sytuacji.

Wypożyczenie bocznicy kolejowej Ciepłowni Centralnej w wagę wagonową (legalizowaną) umożliwiało kontrolę ilościową dostaw węgla, a badania parametrów

⁴ Dz. U. Nr 39, poz. 338 ze zm.

⁵ Olej opałowy wykorzystywano wyłącznie do celów rozpałki kotłów.

⁶ Spółka będąca w 100 % własnością ECO S.A., utworzona m.in. do realizowania dostaw paliw do ECO i badań jakości paliw.

jakościowych węgla przeprowadzane w laboratorium ECO S.A., a po 1 stycznia 2010 r. w laboratorium ECO Logistyki Sp. z o.o., umożliwiały weryfikację tych parametrów w stosunku do deklarowanych.

W kontrolowanym okresie nie wystąpiły przypadki reklamacji ilości dostaw węgla kamiennego, natomiast stwierdzono 32 dostawy (40,5 %) węgla o parametrach jakościowych niższych od deklarowanych przez dostawców. We wszystkich przypadkach zgodnie z *Instrukcją gospodarki paliwami* Dział Logistyki ECO S.A. a od 1 września 2009 r. ECO Logistyka Sp. z o.o., prawidłowo wszczynały procedury reklamacyjne. Z 32 reklamowanych dostaw, 25 reklamacji zostało uznanych przez dostawców, w związku z czym ECO S.A. uzyskała obniżenie ceny dostarczonego węgla, a w 7 przypadkach badania kontrolne nie potwierdziły zaniżonej jakości węgla w stosunku do deklarowanej.

ECO S.A. zapewniło właściwe warunki techniczno-organizacyjne składowania zapasów paliw, a także ich ochrony przed kradzieżą i pożarem. Składowisko wyposażone było w urządzenia techniczne umożliwiające transport węgla z bocznic kolejowej na składowisko, składowanie węgla wg sortymentów, odpowiednie jego przyzbowanie oraz pobieranie ze składu. Uregulowania dotyczące gospodarki paliwami zawarte w *Instrukcji magazynowania paliw stałych i płynnych* (I-PB01/02) były stosowane i umożliwiały ECO S.A. racjonalną gospodarkę paliwami oraz bieżącą kontrolę ilości węgla przyjmowanego na skład i zużywanego do produkcji ciepła.

3. W ocenie NIK w okresie objętym kontrolą struktura dokonywanych zakupów węgla kamiennego zapewniała wymagane parametry jakościowe. W 2009 r. dostawy węgla z zagranicy stanowiły 56,6 % dostaw ogółem (w tym 61,2 % - dostawy z obszaru Unii Europejskiej), a do końca III kwartału 2010 r. dostawy z zagranicy stanowiły 66,7 % dostaw ogółem (w tym 82 % - z obszaru Unii Europejskiej).

W 2009 r. ECO S.A. zakupiła bezpośrednio w kopalniach 27,4 % dostaw, a w pozostałych przypadkach dostawcami byli pośrednicy. W trzech kwartałach 2010 r. całość węgla dostarczała ECO Logistyka Sp z.o.o.

4. Według danych ewidencji księgowej ECO S.A. koszty wytworzenia i utrzymania zapasów węgla w 2009 r. wzrosły w porównaniu do 2008 r. o 20,5 %, a za 3 kwartały 2010 r. o 17,1 % (bez kosztów wydziałowych i ogólnych rozliczanych na koniec roku). Wzrost tych kosztów był niższy w porównaniu do średniego wzrostu cen węgla w tych okresach, który wynosił odpowiednio 23,4 % i 29,5 %. Powyższe w ocenie NIK wskazuje na prawidłowość działania ECO S.A. w celu zapewnienia gospodarności w wydatkowaniu środków.

Inwentaryzację węgla kamiennego składowanego w Ciepłowni Centralnej przeprowadzano zgodnie z zapisami *Instrukcji gospodarki paliwami*, w oparciu o geodezyjne obmiary hałd i wyliczenie faktycznego ciężaru objętościowego 1 m³ węgla wg metody skrzyniowej. Ustalone w inwentaryzacjach nadwyżki w stosunku do stanów ewidencyjnych wynosiły 1,5 % do 8,2 % zapasu i wynikały, wg wyjaśnień komisji inwentaryzacyjnych, z wchłaniania wilgoci na składowisku przez rozdrobniony węgiel.

Przedstawiając powyższe uwagi i oceny Najwyższa Izba Kontroli wnosi o podjęcie działań w celu zapewnienia zapasu węgla kamiennego na poziomie odpowiadającym wymogom § 2 ust. 1 pkt 1 lit c rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie zapasów paliw w przedsiębiorstwach energetycznych.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Opolu, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, zwraca się o przedstawienie przez Zarząd ECO S.A., w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonaniu wniosku bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosku lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Zarządowi ECO S.A. prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury NIK w Opolu umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosku zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.